МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ

ПСИХОЛОГІЧНИЙ І ПЕДАГОГІЧНИЙ ДИСКУРС:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ ВЧЕНИХ

Київ
Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова
2020

УДК 159.923: 316.612:37.015.311(06)
А 43

Рекомендовано до друку
Вченою радою Інституту педагогіки і психології
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
(протокол № 8 від 22 травня 2020 року)

***За загальною редакцією** – професора Т. О. ОЛЕФІРЕНКА*

Редакційна колегія:

В. І. Бондар – академік НАПН України, доктор педагогічних наук, професор;
С. Д. Максименко – академік НАПН України, доктор психологічних наук, професор;
О. В. Бернацька – кандидат педагогічних наук, доцент;
І. М. Євченко кандидат психологічних наук, доцент;
І. О. Лапченко – кандидат психологічних наук, доцент;
І. О. Луценко – доктор педагогічних наук, професор;
Л. Л. Макаренко – доктор педагогічних наук, професор;
М. М. Марусинець – доктор педагогічних (кандидат психологічних) наук, професор;
О. В. Матвієнко – доктор педагогічних наук, професор;
О. Я. Митник – доктор педагогічних наук, професор;
І. М. Овдієнко – кандидат психологічних наук, доцент
Т. О. Олефіренко – кандидат педагогічних наук, професор;
Ю. О. Приходько – доктор психологічних наук, професор;
Л. В. Савенкова – кандидат педагогічних наук, доцент;
М. С. Севастюк – кандидат педагогічних наук, доцент;
Г. В. Семеренко – кандидат філологічних наук, професор;
С. В. Страшко – кандидат біологічних наук, професор;
О. Л. Шевнюк – доктор педагогічних наук, професор;
І. М. Шапошнікова – кандидат педагогічних наук, професор;
Г. Г. Цветкова – доктор педагогічних наук, професор.

А 43 **ПСИХОЛОГІЧНИЙ І ПЕДАГОГІЧНИЙ ДИСКУРС: НАУКОВІ ЗАПИСКИ ВЧЕНИХ** : збірник матеріалів конференції / за заг. ред. проф. Т. О. Олефіренка. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. – 344 с.

До збірника ввійшли матеріали учасників Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції "*Актуальні проблеми психології розвитку особистості*", у яких науковці розглядають актуальні питання теорії, методології й практики психології розвитку особистості в умовах соціальних та інформаційних змін.

Матеріали збірника можуть бути використані науковцями, практиками, здобувачами вищої освіти в галузі психології, педагогіки та дотичних до них наук.

УДК 159.923: 316.612:37.015.311(06)

© Автори статей, 2020
© Редакційна колегія, 2020
© Вид-во Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2020

2. Живемо в демократії. URL: https://www.living-democracy.com.ua/ (дата звернення: 05.05.2020).
3. Про проект. URL: https://doccu.in.ua/pro-proekt/

УДК 378

Виходцева О. А.

ВИКОРИСТАННЯ ІМІТАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Раніше, за часів панування традиційної системи освіти, основний зміст навчання був зорієнтований на засвоєння знань, напрацювання умінь і навичок. В наш час освіта має бути зорієнтована на формування компетентностей. Зараз відбувається суттєва зміна цілей освіти, вони трансформуються в інтегративні: на перший план виходять особистісний та професійний розвиток, підвищення рівня життєстійкості, конкурентноздатності на ринку праці, соціальна та особистісна відповідальність та ін. [2]. Відбувається зміна установок: від “освіти на все життя” йде переорієнтація на “освіту протягом усього життя”; від “освіти як трансляції знань” перехід на “освіту як діалог з культурою”; установка “освіта як трансляція досягнень науки” змінюється на установку “освіта як рушійна сила суспільного розвитку”.

Професійна підготовка психологів передбачає формування у майбутніх спеціалістів психологічної готовності до здійснення консультативної діяльності; тому університети мають забезпечити формування особистісних якостей та професійних ЗУН, які є необхідними для надання консультативних послуг та для ефективної професійної діяльності в цілому, а також для побудови успішної професійної кар’єри. Цій проблематиці приділено багато уваги в роботах Л. Барановської, М. Барановського, Ю. Вінтюк, В. Ісаєва, О. Митника, В. Семиченко.

Консультативна робота психолога являє собою процес взаємодії між компетентним консультантом та його клієнтом; консультант має бути орієнтованим підтримку потенціалів клієнта, його особистісне зростання, самопізнання, саморозвиток, гармонійне “буття у світі”. Ефективність консультативного альянсу залежить від особистісних якостей психолога, гарної методологічної підготовки, володіння техніками психологічного консультування, а також від вмотивованості клієнта бути активно залученим до процесу консультування.

З метою підготовки спеціалістів, які будуть максимально адаптовані до реалізації професійних задач, до навчального процесу під час вивчення студентами курсу “Індивідуальне та групове психоконсультування” ми вводимо інтерактивні методи навчання, зокрема, імітаційні методи навчання. Студентам до вподоби розв’язання ситуаційних задач. Ситуаційні задачі надають змогу інтегрувати теоретичні знання та практичні уміння і навички в цілісну систему. Ми вважаємо за

необхідне використання ситуаційних задач, тому що під час роботи студентської групи є можливість активізації мислительних процесів кожного студента, наявна стимуляція творчого підходу до розв'язання проблем, у студентів підвищується мотивація до навчання, активізується зворотній зв'язок між членами студентської групи та між студентами і викладачем. Використовуючи ситуаційні задачі, викладач має стимулювати студентську молодь до дискусій, до розв'язання складних завдань на основі аналізу вихідних даних, до висловлення альтернативних думок; не варто забувати, що, така активна взаємодія стимулює групову динаміку студентської групи [1].

На практичних та семінарських заняттях ми опрацьовуємо, зокрема, проблематику надання консультативних послуг немотивованим клієнтам та клієнтам із хімічними та нехімічними залежностями. Студентам пропонується до розгляду ситуаційна задача, де дівчина просить допомоги у вирішенні проблеми взаємостосунків із алкозалежним батьком. Перед студентами постає необхідність відповісти на наведені нижче запитання клієнтки з позиції психолога консультанта: "Як можна вплинути на батька, аби він покинув пити? Як їй подолати ненависть до батька в моменти, коли він п'яний свариться з нею? Якщо вона приведе батька на консультацію, чи погодиться психолог допомогти батькові покинути вживати алкогольні напої".

Студенти аналізують особливості консультативної взаємодії з мотивованим та немотивованим клієнтом; обговорюють переживання клієнтки, яка звернулася за порадою до психолога; визначають, які психологічні механізми захисту задіяні у клієнтки та її батька, які потреби є фрустрованими, чому з'явилася алкозалежність як неефективний спосіб адаптації до реальної дійсності. Також обговорюється проблематика співзалежних відносин та аналізується проблема зривів і рецидивів алкозалежних клієнтів та необхідність зміни звичного для них соціального середовища [1]. Під час проведення практичних занять особливу увагу ми звертаємо на розвиток саногенного мислення студентів та обговорюємо шляхи запобігання професійного вигорання внаслідок роботи зі складними клієнтськими випадками. Ми вважаємо, що активна взаємодія викладача та студентів під час розв'язання ситуаційних задач сприяє підвищенню пізнавального інтересу до змісту навчальної дисципліни та формує професійну мотивацію майбутніх фахівців.

Використана література:

1. Виходцева О. А. Використання імітаційних методів навчання при викладанні дисциплін психологічного. *Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути* [зб. наук. пр.]: матеріали ІІІ міжнародної науковопрактичної інтернет-конференції (Київ, 15 квітня 2020 р.). Київ, 2020. С. 85-88.
2. Вінтюк Ю. В. Професійна компетентність майбутніх психологів: сутність і можливості формування. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2016. № 4. С. 36-47.